

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง การปฏิบัติการเชิงรุกด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย
ให้กับศาลเจ้าในพื้นที่สถานีดับเพลิงธนบุรี

จัดทำโดย จ.ส.ต.อติรุจ หอมหวล

ตำแหน่ง พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ชำนาญงาน
สังกัด สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๒
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑

๑. ชื่อเรื่อง การปฏิบัติการเชิงรุกด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กับศาลเจ้าในพื้นที่สถานี ดับเพลิงธนบุรี

๒. หลักการและเหตุผล

กรุงเทพมหานครได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัย โดยสำนักป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนด้านการจัดการภัยพิบัติให้กับหน่วยงานอื่น ๆ เมื่อได้รับการร้องขอ เช่น ออกปฏิบัติการสนับสนุนเพลิงไหม้โรงงานเฟอร์นิเจอร์ที่ ถนนพุทธมนทลสาย ๔ ตำบลศาลายา จังหวัดนครปฐม อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวกรุงเทพมหานคร สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยยังมีวิสัยทัศน์ที่จะเป็น “องค์กรชั้นนำในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ อีกทั้งได้ตระหนักถึงปัญหาสาธารณภัยต่าง ๆ จึงได้กำหนดแนวทางมาตรการ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ขณะเดียวกันเมื่อเกิดภัยแล้วเจ้าหน้าที่ดับเพลิงและกู้ภัยจะต้องรุดถึงที่เกิดเหตุ เพื่อระงับบรรเทาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว การเกิดสาธารณภัยแต่ละครั้งได้สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนกระทบถึงเศรษฐกิจและสังคม ในช่วงเทศกาลสำคัญของคนจีนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จะต้องมีการจุดธูปเทียน กระดาษเงิน กระดาษทอง ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษ จากสถิติการไหว้เจ้ามักเกิดเหตุเพลิงไหม้ทุกปี อย่างเช่น เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ตรงกับวันตรุษจีน เกิดเหตุเพลิงไหม้ศาลเจ้าปึงเถ่ากง ในซอยถนนจันทร์ ๔๓ วัดไผ่เงิน แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร สร้างความเสียหายลูกกลมชุมชนใกล้เคียงรวม ๓ คูหา ศาลเจ้าในเขตกรุงเทพมหานครหลายแห่งขาดเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีความรู้ ความชำนาญด้านป้องกันและระงับอัคคีภัยออกไปให้ความรู้เรื่องการดับเพลิง การใช้อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์เกิดประสิทธิภาพ

การเตรียมความพร้อมรับมือและตอบโต้เหตุเพลิงไหม้ที่เกิดขึ้น เพื่อลดความสูญเสียทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินได้ทันท่วงที หมายถึงผลสำเร็จในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเท เสียสละ พันฝ่าอุปสรรค เพื่อให้เป็นมหานครแห่งความปลอดภัยภายในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี

สถิติการเกิดสาธารณภัยในรอบปี พ.ศ.๒๕๖๐ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้รวบรวมข้อมูลเชิงสถิติโดยสรุป ดังนี้

ประเภทสาธารณภัย	จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ	ผู้เสียหาย (คน)		รวม	ร้อยละ
			บาดเจ็บ	เสียชีวิต		
อัคคีภัย	๑,๑๔๕	๙๔.๒๔	๑๓๗	๑๗	๑๕๔	๘๒.๓๕
ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย	๔๓	๓.๕๔	๑๗	-	๑๗	๙.๐๙
อุบัติเหตุภัย	๒๒	๑.๘๑	๑๐	๒	๑๒	๖.๔๒
ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม	๓	๐.๒๕	๔	-	๔	๒.๔๑
วาตภัย	๒	๐.๑๖	-	-	-	-
รวม	๑,๒๑๕	๑๐๐.๐๐	๑๖๘	๑๙	๑๘๗	๑๐๐
ร้อยละ	๑๐๐	๑๐๐.๐๐	๘๙.๘๔	๑๐.๑๖	๑๐๐	-

: ที่มา ฝ่ายสื่อสาร สปภ.

สาธารณสุขที่เกิดขึ้นมากที่สุดในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ คือ อักศิภัย เกิดขึ้นจำนวน ๑.๑๔๕ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๒๔ ของสาธารณสุขทุกประเภท แสดงให้เห็นถึงความเสียหายต่อชีวิต โดยมีผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตรวมจำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๓๕ เมื่อพิจารณาเฉพาะอักศิภัย ซึ่งเป็นภัยที่เกิดมากที่สุดในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อาคารประเภทที่เสียหาย เนื่องจากการเกิดอักศิภัยมากที่สุด คือ อาคารประเภทบ้านพักอาศัย รองลงมาคือ อาคารประเภทตึกแถว

การที่กรุงเทพมหานครเกิดอักศิภัยบ่อยครั้งกว่าประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะอักศิภัยที่เกิดกับอาคารบ้านพักอาศัยและอาคารประเภทตึกแถว เนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ อาทิ ขณะที่จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น แต่จิตสำนึกในการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงอักศิภัยของผู้พักอาศัยก็ไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน เช่นเดียวกับ ที่มีอาคารสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น แต่เจ้าของหรือผู้ดูแลยังขาดการตระเตรียมหรือจัดหาระบบป้องกันอักศิภัยตามที่กฎหมายกำหนด

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ดังเพลิงอย่างถูกต้อง ถูกวิธีตามแบบที่ได้รับการฝึกจากเจ้าหน้าที่ประจำสถานีในพื้นที่รับผิดชอบ

๓.๒ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการเอาตัวรอด การช่วยเหลือผู้อื่น การอพยพหนีไฟไปในทิศทางที่ปลอดภัย

๓.๓ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ประจำศาลเจ้า รู้จักป้องกันชีวิต ทรัพย์สิน ก่อนเกิดเหตุเพลิงไหม้

๓.๔ เพื่อสร้างความมั่นใจกับการบริการของภาครัฐในการป้องกันอักศิภัย

๔. เป้าหมาย

ดำเนินการให้ความรู้และณรงค์ป้องกันอักศิภัยให้กับศาลเจ้าและบุคลากรของศาลเจ้าในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดังเพลิงธนบุรี

๕. ความรู้ที่นำมาใช้จัดทำรายงานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำรายงานครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์โอกาสของความสำเร็จ จึงได้นำเครื่องมือทางการบริหาร Swot Analysis มาวิเคราะห์ในการหาปัจจัยของความสำเร็จซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ทั้งสถานีดังเพลิงธนบุรีและศาลเจ้าในพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

๕.๑ วิเคราะห์จุดแข็ง (Strength)

๕.๑.๑ เจ้าหน้าที่สถานีดังเพลิงธนบุรีมีความรู้ความชำนาญในงานด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข

๕.๑.๒ สถานีดับเพลิงธนบุรีมีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อมในการดำเนินการให้ความรู้

๕.๒ วิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness) ได้แก่

๕.๒.๑ เจ้าหน้าที่สถานีดังเพลิงธนบุรี มีภารกิจหลายอย่าง

๕.๒.๒ บุคลากรของศาลเจ้าอาจมองว่าไม่ใช่เรื่องด่วนหรือมีปัญหาในการให้ความร่วมมือฝึกอบรมการป้องกันและระงับอักศิภัย

๕.๓ วิเคราะห์โอกาส (Opportunity) ได้แก่

๕.๓.๑ ศาลเจ้าได้มีส่วนในการป้องกันและช่วยเหลือตนเองเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ในศาลเจ้า

๕.๓.๒ ได้ฝึกซ้อมการอพยพของผู้คนที่มากราบไหว้และบุคลากรของศาลเจ้า ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้

๕.๓.๓ บุคลากรของศาลเจ้าทราบแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ของเจ้าหน้าที่สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๕.๔ อุปสรรค (Threats) ได้แก่

๕.๔.๑ ไม่มีงบประมาณในการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่ศาลเจ้า รวมทั้งไม่มีงบประมาณสนับสนุนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมของสถานีดับเพลิง

๕.๔.๒ ขาดการติดต่อประสานงานในการจัดทำและดำเนินโครงการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับทางศาลเจ้าร่วมกันระหว่างสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตัวแทน ศาลเจ้า และสำนักงานเขตที่รับผิดชอบ

๖. กรอบแนวทางดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ดังนี้

๖.๑ เสนอโครงการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นต่อผู้บังคับบัญชา โดยชี้แจงถึงเหตุผล ประโยชน์ที่ได้รับและความจำเป็นเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรม

๖.๒ ทำหนังสือแจ้งบุคลากรของศาลเจ้าพร้อมชี้แจงการอบรมให้ความรู้ในการป้องกัน ระวังอัคคีภัยเบื้องต้นและดำเนินการ ดังนี้

๖.๒.๑ ออกสำรวจจัดทำฐานข้อมูล

๖.๒.๒ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ สำหรับการป้องกันอัคคีภัยประจำในศาลเจ้าเบื้องต้น

๖.๓ ประสานกับผู้อำนวยการเขตเจ้าของพื้นที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับศาลเจ้าในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงธนบุรี

๖.๔ ทำการฝึกอบรมและจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับบุคลากรของศาลเจ้าเพื่อให้เป็นผู้ช่วยเหลือในเบื้องต้นเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ขึ้น

๖.๕ จัดเจ้าหน้าที่ของสถานีดับเพลิงธนบุรี เข้าร่วมในกิจกรรมของศาลเจ้า เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๖.๖ การให้ความรู้ทางวิชาการบุคลากรเครือข่ายเฝ้าระวังอัคคีภัยของศาลเจ้า โดยจัดฝึกอบรมหลักสูตรการป้องกันและระวังอัคคีภัยศาลเจ้าเบื้องต้น เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ศาลเจ้านำไปปฏิบัติการได้จริงโดยเน้นองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ดังนี้

๖.๖.๑ การป้องกันอัคคีภัย เป็นการดำเนินการเพื่อมิให้เกิดเหตุเพลิงไหม้และรวมถึงการเตรียมการเพื่อรองรับเหตุการณ์เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้

๖.๖.๒ การกำจัดสาเหตุ อักคีภัยที่เกิดส่วนมากเกิดจากการขาดความระมัดระวังของมนุษย์ เป็นการใช้ไฟฟ้าเกินกำลัง เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ที่ชำรุดสิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุให้เกิดเพลิงไหม้จากไฟฟ้าเกินกำลัง เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ที่ชำรุด สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุให้เกิดเพลิงไหม้จากไฟฟ้าลัดวงจรได้ ขาดการตรวจตรา บำรุง ดูแล รักษา ตลอดถึงการจัดเก็บไม่ถูกต้อง เป็นที่มาของการเกิดเหตุเพลิงไหม้ได้ทั้งสิ้น

๖.๖.๓ การลดความสูญเสียให้น้อยลง ความประมาทเลินเล่อของบุคคลย่อมทำให้เกิด อักคีภัยขึ้นได้ง่าย จึงต้องมีการเตรียมการที่จูงสู้กับไฟ เพื่อเป็นการป้องกันอักคีภัยการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือในการดับเพลิง โดยคำนึงถึงสภาพอาคารบ้านเรือน การใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ ชนิดหรือขนาดใดให้เหมาะสม

๖.๗ การจัดทำแผนป้องกันและระงับอักคีภัย

แผนป้องกันและระงับอักคีภัยควรประกอบด้วยแผนดำเนินการตามภาวะ

(๑) แผนก่อนเกิดเหตุเพลิงไหม้ประกอบด้วย

- แผนการรณรงค์ป้องกันอักคีภัย
- แผนการอบรม
- แผนการตรวจตรา

(๒) แผนขณะเกิดเหตุเพลิงไหม้ ประกอบด้วย

- แผนการดับเพลิง
- แผนอพยพหนีไฟ
- แผนบรรเทาทุกข์

(๓) แผนหลังเกิดเหตุเพลิงไหม้ประกอบด้วย

- แผนปฏิรูปฟื้นฟู

๖.๗.๑ แผนก่อนเกิดเหตุเพลิงไหม้

๑) แผนการรณรงค์ป้องกันอักคีภัย

แผนการรณรงค์ป้องกันอักคีภัย เป็นแผนเพื่อป้องกันการเกิดอักคีภัยในศาลเจ้า โดยเป็นการสร้างความสนใจและส่งเสริมในเรื่องการป้องกันอักคีภัยไม่ให้เกิดขึ้นในศาลเจ้า ในแผนการรณรงค์ ห่วงกันอักคีภัย ควรกำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินการและงบประมาณให้ชัดเจน เช่น การลดจำนวน สิ่งแขวนห้อย การจัดนิทรรศการการป้องกัน การใช้สื่ออื่น ๆ ในการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

๒) แผนการอบรม

เป็นการอบรมให้ความรู้กับประชาชน นักบวชในศาลเจ้า ทั้งในเชิงป้องกันและการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุ ซึ่งการเกิดอักคีภัยในศาลเจ้า ย่อมนำมาซึ่งความสูญเสีย ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินเสียหาย หรืออาจถึงขั้นมีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ดังนั้นในการป้องกันและลดความเสี่ยง ด้านการเกิดอักคีภัย จึงจำเป็นต้องจัดให้มีแผนการอบรม โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาที่จะดำเนินการ และงบประมาณให้ชัดเจน เช่น การจัดการฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้น ขั้นรุนแรง การฝึกซ้อมดับเพลิงและ ฝึกซ้อมหนีไฟ

๓) แผนการตรวจตรา

เป็นแผนการสำรวจความเสี่ยงและตรวจตรา เพื่อเฝ้าระวังป้องกันและขจัดต้นเหตุของการเกิดเพลิงไหม้ จุดที่มีโอกาสต่อการเกิดเพลิงไหม้และต้องมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติลักษณะเชื้อเพลิง สารเคี สารไวไฟ ระบบไฟฟ้า ปริมาณของสิ่งที่ติดไฟง่าย ชนิดของสารดับเพลิงและปริมาณที่ต้องใช้ เพื่อประกอบการวางแผน การตรวจตรา ควรมีการกำหนดบุคคล พื้นที่รับผิดชอบ หัวข้อและจุดที่ต้องตรวจ ระยะเวลา ความถี่ ผู้ตรวจสอบรายงาน การส่งรายงานผล การแจ้งข้อบกพร่องในการตรวจตราที่ชัดเจน เช่นการตรวจความพร้อมของอุปกรณ์ดับเพลิง การตรวจจุดที่เสี่ยงต่อการเกิดเหตุเพลิงไหม้หรือจุดเก็บวัตถุไวไฟ

๖.๗.๒ แผนขณะเกิดเพลิงไหม้

- แผนการดับเพลิง

แผนการดับเพลิงเป็นการระงับเพลิงไหม้ เพื่อลดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนในการดับเพลิงอย่างเป็นระบบ

- แผนการหนีไฟ

แผนการหนีไฟทำขึ้นเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมกรณีที่เกิดเพลิงไหม้ขึ้นแล้วไม่สามารถระงับให้ดับได้ ไม่มีการเตรียมการไว้ก่อน จะทำให้เกิดการสับสนไม่รู้ว่าจะหนีไปในทิศทางใด

- แผนบรรเทาทุกข์

แผนการบรรเทาทุกข์ หากเกิดเหตุแล้วในส่วนนี้จะป็นหน่วยงานราชการในพื้นที่ เช่น สำนักงานเขต มูลนิธิ เป็นต้น

๖.๗.๓ แผนหลังเหตุเพลิงไหม้

- แผนการปฏิรูปฟื้นฟูเป็นการรวบรวมความเสียหายทั้งหมดจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ววางแผนที่จะดำเนินการแก้ไขปรับปรุงที่เกิดเหตุ รวมถึงการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

๖.๘ ความเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย

- บ้านพักอาศัยปลุกติดต่อกันเป็นจำนวนมากไม่มีแนวกันไฟ
- สถานที่ของศาลเจ้าไกลทางคมนาคมหลักและการคมนาคมในศาลเจ้าไม่สะดวก
- บ้านพักอาศัย มีลักษณะที่เป็นเชื้อเพลิงติดไฟได้ง่าย
- อาจมีองค์ประกอบที่เสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยกระจายในศาลเจ้า
- มีการต่อใช้ไฟฟ้าโดยมีความรู้ในการใช้ที่ไม่ถูกต้อง
- มีวัสดุที่เป็นเชื้อเพลิงไม่ถูกจัดเก็บให้เป็นระเบียบถูกต้อง

๖.๙ อุปสรรคที่มีผลต่อการเข้าระงับเหตุ

- ไม่มีแหล่งน้ำที่สะดวกและปริมาณที่เพียงพอ สำหรับดับเพลิงเมื่อเกิดเหตุขึ้น
- อุปกรณ์ดับเพลิงที่มีความเหมาะสมเข้าถึงได้ไม่สะดวกและรวดเร็ว
- ขาดแคลนอุปกรณ์ดับเพลิงที่ใช้ส่วนบุคคลและส่วนกลางสาธารณะของศาลเจ้า

- จำนวนประชากรที่อยู่อาศัยจำนวนมาก เป็นอุปสรรคต่อการดับเพลิง

สถานที่ดับเพลิงธนบุรี ได้ร่วมกันจัดทำแผนป้องกันอัคคีภัยและระงับอัคคีภัยร่วมกับศาลเจ้าในพื้นที่รับผิดชอบ และจัดให้มีการซ้อมแผนโยกย้ายหน้าที่การปฏิบัติ สมมติเหตุการณ์เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ในศาลเจ้า โดยจัดให้มีผู้รับผิดชอบอำนวยความสะดวกและให้นักบวชในศาลเจ้าได้มีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ด้วย จัดให้มีเครื่องมือดับเพลิงเบื้องต้น เช่น ถังดับเพลิงชนิดยกหัวให้เพียงพอ และจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการป้องกันอัคคีภัยให้กับประชาชนที่เข้ามาไหว้ศาลเจ้าด้วย โดยมีลำดับขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

๑. รวบรวมฐานข้อมูลศาลเจ้าและแผนป้องกันอัคคีภัยในศาลเจ้า
๒. จัดทำหลักสูตรการอบรม เพื่อให้เหมาะสมกับศาลเจ้า
๓. วางแผนการฝึกอบรม
๔. ประชาสัมพันธ์การอบรมในศาลเจ้าภายในเขตพื้นที่สถานีดับเพลิงธนบุรี
๕. จัดเตรียม สถานที่ บุคลากร เอกสาร อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรม
๖. จัดหางบประมาณสนับสนุน
๗. ดำเนินการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันอัคคีภัย
๘. ประเมินผลและสรุปการดำเนินการอบรมโดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ ๖.๑๐

๖.๑๐ ความรู้ที่เกี่ยวกับอัคคีภัยสาเหตุของการเกิดอัคคีภัย อัคคีภัยเป็นสาธารณภัยอย่างหนึ่งที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของประเทศ

อัคคีภัยเกิดจากการรวมตัวของเชื้อเพลิง ความร้อน และออกซิเจน จนเป็นเปลวไฟสามารถลุกติดต่อเผาผลาญสิ่งต่าง ๆ ถ้าไม่สามารถควบคุมดูแลได้จะยิ่งลุกลามมากขึ้น จนเกิดเป็นไฟไหม้รายใหญ่ซึ่งจะก่อให้เกิดอันตรายอย่างมากและมักเกิดจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

๖.๑๑ การดับเพลิง

หลักการดับเพลิงสามารถทำได้ ๔ วิธีคือ

๑) การกำจัดเชื้อเพลิง ทำได้โดยการนำเชื้อเพลิงออกไปจากบริเวณเกิดอัคคีภัย หากใช้การขนถ่ายเชื้อเพลิงไม่ได้ก็อาจใช้วิธีนำสารอื่นมากเคลือบเชื้อเพลิงเอาไว้ เช่น การใช้ผงเคมี โฟม นำละลายด้วยผงซักฟอก

๒) การกำจัดออกซิเจนโดยการปิดกั้นออกซิเจนไม่ให้ไปรวมตัวกับไอของเชื้อเพลิง เนื่องจากออกซิเจนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของไฟ การกำจัดออกซิเจน เช่น การฉีบน้ำหรือสารปกคลุมอื่น ๆ ไปคลุมผิวเชื้อเพลิง ซึ่งทำให้จำนวนออกซิเจนไม่พอให้เกิดการลุกไหม้ต่อไปได้

๓) การลดอุณหภูมิ (ลดความร้อน) เพื่อทำให้อุณหภูมิของเชื้อเพลิงต่ำลงไปกว่าจุดวาบไฟ แม้จะมีเพลิงไหม้และออกซิเจนผสมกันอยู่ก็ไม่เกิดการสันดาป เพลิงก็สงบลง วิธีลดอุณหภูมิหรือการลดความร้อนเป็นวิธีที่ใช้กันแพร่หลายซึ่งก็คือการใช้น้ำนั่นเอง การดับโดยวิธีนี้จะทำให้เชื้อเพลิงเย็นตัวลง

๔) การขัดขวางปฏิกิริยาลูกโซ่ การเผาไหม้ที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องรวดเร็วและแรงขึ้นเรื่อย ๆ เกิดขึ้นเนื่องจากอนุโมลอิสระที่ถูกเหวี่ยงออกไปแล้วกลับเข้าไปที่ฐานของไฟอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงมีการ

ทดลองหาสารเคมีที่สามารถขัดขวางการเกิดปฏิกิริยาลูกโซ่ของไฟ ซึ่งพบว่าฮาโลน (HALON) เมื่อฉีดใส่ไฟมัน จะเข้าไปแทนที่อนุมูลอิสระอย่างรวดเร็ว แต่ต้องระวังในการใช้เพราะอาจจะทำให้ขาดอากาศหายใจได้ เนื่องจากฮาโลน (HALON) หนักกว่าอากาศ จึงสามารถไหลออกซิเจนออกไป

ฉะนั้น การดับไฟให้มีประสิทธิภาพ จึงควรทราบประเภทของไฟที่เกิดจากการไหม้กระดาด เสื้อผ้า น้ำมันแก๊ส เพื่อที่จะสามารถดับเพลิงได้อย่างถูกต้อง และเพื่อความปลอดภัยของผู้เข้าไปดับไฟ

๗. ระยะเวลาการดำเนินการ

ในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ เป็นฤดูแล้งอากาศแห้งจึงเกิดเหตุเพลิงไหม้โดยง่าย โดยเฉพาะในเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ เป็นเทศกาลไหว้เจ้าของคนจีนมักเกิดเพลิงไหม้อยู่บ่อยครั้ง เพราะเกิดจากการจุดกระดาดเงิน กระดาดทอง ของเช่นไหว้ ก่อนเทศกาลตรุษจีน ทางสถานีดับเพลิงธนบุรี จะจัดเจ้าหน้าที่ออกให้ความรู้การตั้งเพลิงการอพยพหนีไฟให้กับเจ้าหน้าที่ประจำศาลเจ้าและชุมชนใกล้เคียง ระหว่างเทศกาลตรุษจีน ได้จัดรถดับเพลิงพร้อมเจ้าหน้าที่แบะอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าประจำจุดที่มักเกิดเหตุเพลิงไหม้หรือเรียกว่า “จุดเสี่ยง” เพื่อป้องกันการเกิดเหตุ และหลังเทศกาลตรุษจีนไปแล้ว จัดเจ้าหน้าที่ดับเพลิงในพื้นที่รับผิดชอบ ออกตรวจเยี่ยมพบปะพูดคุย พร้อมซักซ้อมการใช้อุปกรณ์เครื่องมือการดับเพลิงเพื่อให้ความชำนาญ และความเข้าใจในความห่วงใยจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกิดภาพลักษณ์ เกิดสัมพันธภาพที่ดีในสังคมไทยต่อไป และจะดำเนินการภายในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒

๘. งบประมาณ

คณะวิทยากรผู้ให้ความรู้ บริจาคน้ำมันแก๊ส เพื่อเป็นการทำบุญกับทางศาลเจ้า

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ส่วนตัวชีวิตเรื่องผลผลิตและผลลัพธ์ หากได้ดำเนินการแล้ว ชุมชนและศาลเจ้าสามารถรู้ทักษะการดับเพลิงเบื้องต้น การอพยพหนีไฟสามารถช่วยเหลือตัวเองได้หากมีเหตุเพลิงไหม้ ก่อนที่หน่วยงานภายนอกจะเข้ามาให้ความช่วยเหลือ จะทำให้ลดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินได้

๙.๒ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและศาลเจ้าได้รู้วิธีการเข้าระงับเหตุเพลิงไหม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นก็ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ เพราะปัญหาหากเกิดแล้วทุกคนจะได้ตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสงบสุข กรุงเทพมหานครจึงมอบหมายภารกิจด้านการป้องกันอัคคีภัยให้กับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งคณะวิทยากรและทีมงานไปให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัย วิธีการดับเพลิงรวมทั้งการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ ส่งผลให้สถิติการเกิดอัคคีภัยโดยรวมมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ในระยะยาวสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงมีเป้าหมายสานต่อกิจกรรมในลักษณะนี้ให้ครอบคลุมทั่วถึงยิ่งขึ้น เพื่อสอดคล้องกับนโยบายมหานครแห่งความปลอดภัย

๙.๓ แนวทางการติดตามผล และประเมินผล

- มีการประเมินผลก่อน สอบถามความรู้ ความสนใจ และประสบการณ์จากเหตุอัคคีภัย
- ใช้แบบสอบถามผู้เข้าร่วมอบรม ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการอบรม
- สังเกตผู้เข้าร่วมอบรมว่ามีความสนใจและให้ความร่วมมือในการอบรม

๑๐. ข้อเสนอแนะ

- ๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชนกับศาลเจ้า โดยการทำกิจกรรมเพื่อสร้างประโยชน์ให้ชุมชนและตัวเอง
  - ๒) การเข้าไปทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนนั้น ต้องทำให้ผู้รับบริการรู้สึกว่าคุณค่า มีความหมาย มีเป้าหมาย และมีความสุข ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี
  - ๓) ปัญหาความไม่ปลอดภัยของผู้อยู่อาศัย เนื่องจากศาลเจ้าหลายแห่งในกรุงเทพมหานคร รายล้อมไปด้วยบ้านเรือนที่ทรุดโทรม หากเกิดอัคคีภัยแล้วอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัยได้ง่าย
  - ๔) อย่าทำให้การช่วยเหลือชาวบ้านในชุมชนกลายเป็นลูบหน้าปะจมูก คนที่ได้ประโยชน์โดยตรงกลับเป็นคนหรือหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณมหาศาลมาช่วยเหลือ ไม่ใช่ชาวบ้านในชุมชน
-

